Gemeente Bergeijk

Energiestrategie 2027-2030

Gemeente Bergeijk | december 2026

Inhoud

1 Pagina 5–10

Inleiding

Aanleiding, context en totstandkoming van de Energiestrategie

2 Pagina 11–22

De energieopgave van Bergeijk

Energieverbruik, potentie voor opwek en veranderende energiemix

3 Pagina 23–26

Onze uitgangspunten

Waar we voor staan bij de energietransitie

4 Pagina 27–35

Onze ambitie en keuzes

Energieneutraal in 2050 en keuzes per thema

5 Pagina 36–41

Onze koers de komende jaren

Twee sporen tot en met 2030

6 Pagina 42–43

Monitoring en evaluatie

Bijsturen, evalueren en verantwoorden

Voorwoord

Beste lezer,

De energietransitie raakt iedereen. Inwoners, ondernemers, agrariërs, maatschappelijke organisaties en de gemeente staan samen voor de opgave om ons energiesysteem klaar te maken voor de toekomst. De afgelopen jaren hebben laten zien hoe belangrijk energie is voor onze samenleving. De beschikbaarheid van energie heeft steeds meer invloed op de ontwikkeling van woningen, bedrijven, voorzieningen en duurzame initiatieven. Tegelijkertijd staan we voor keuzes over hoe we omgaan met schaarse ruimte, de druk op het elektriciteitsnet en onze ambities op het gebied van duurzaamheid. Met deze Energiestrategie leggen we vast welke koers we de komende jaren volgen en hoe we samen werken aan een betrouwbaar, betaalbaar en toekomstbestendig energiesysteem.

Bij het opstellen van deze Energiestrategie hebben we niet alleen gekeken naar technische oplossingen en beleidsdoelen. We zijn vooral in gesprek gegaan met de mensen die in Bergeijk wonen, werken en ondernemen. Tijdens bijeenkomsten, gesprekken en een raadpleging hebben inwoners en organisaties hun zorgen, ideeën en aandachtspunten met ons gedeeld. Die inbreng heeft zichtbaar zijn weg gevonden naar deze Energiestrategie.

Uit die gesprekken kwam een duidelijke boodschap naar voren. Inwoners vinden het belangrijk dat we stappen zetten richting een duurzame energievoorziening, maar wel op een manier die past bij Bergeijk. Met respect voor ons landschap, oog voor gezondheid en leefbaarheid, en aandacht voor een betaalbare energierekening voor inwoners en bedrijven. Ook werd duidelijk dat samenwerking, lokaal profijt en een eerlijke verdeling van lusten en lasten belangrijke voorwaarden zijn om de energietransitie samen vorm te geven.

Deze Energiestrategie geeft richting aan de keuzes die we de komende jaren maken. Het gaat daarbij niet alleen om duurzame energieopwekking, maar ook om energiebesparing, warmte, opslag en een slimmer gebruik van het energiesysteem. Daarbij kiezen we voor een integrale benadering. Energie staat niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met de opgaven waarvoor Bergeijk staat op het gebied van wonen, economie, mobiliteit en de kwaliteit van onze leefomgeving.

Ik wil iedereen bedanken die heeft meegedacht en bijgedragen aan de totstandkoming van deze Energiestrategie. De energietransitie kunnen we alleen samen realiseren. De betrokkenheid en inzichten van inwoners, ondernemers en organisaties vormen daarvoor een waardevolle basis.

Lindy Wijnen

Wethouder Energietransitie

Samenvatting

Een realistisch pad

We werken stap voor stap aan onze ambitie, met concrete resultaten tot en met 2030.

Energieneutraal in 2050

In 2050 wekken we binnen de gemeente evenveel hernieuwbare energie op als we verbruiken.

Inzet op energiebesparing

Isolatie, besparing bij bedrijven en de overstap op warmtepompen verlagen de energievraag fors.

Thema	Belangrijkste keuze tot en met 2030
Energiebesparing	Basis van de energietransitie, met een actieve rol van de gemeente
Warmte	Prioriteit voor de warmtetransitie en ambitieuze inzet geconcretiseerd in het warmteprogramma in 2027
Energiesysteem	Lokaal opgewekte energie zo veel mogelijk lokaal benutten en delen in een energiegemeenschap
Elektriciteit	Lokaal opwekken met beschikbare technieken, afgestemd op vraag en netcapaciteit
Mobiliteit	De autonome ontwikkeling richting elektrisch vervoer faciliteren

Spoor 1 · Energiebesparing en warmtetransitie
De basis van onze aanpak richting 2050.

Spoor 2 · Een toekomstbestendig energiesysteem
Slim omgaan met het elektriciteitsnet en opwek koppelen aan lokale vraag.

Hoofdstuk 1

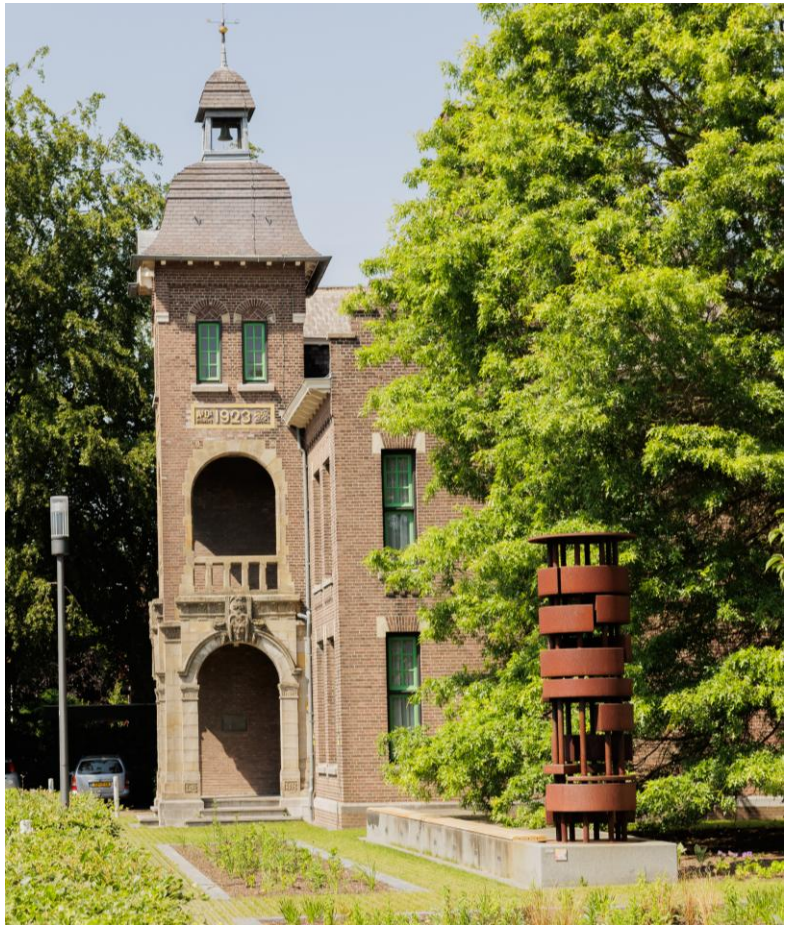
Inleiding

Aanleiding

De gemeente Bergeijk staat voor een belangrijke opgave in de verduurzaming van de samenleving. Woningen en gebouwen worden de komende jaren steeds meer met elektriciteit verwarmd en samen met de elektrificatie van vervoer en bedrijvigheid zorgt dit voor een toename van het elektriciteitsverbruik in de gemeente. Tegelijkertijd moeten inwoners, maatschappelijke voorzieningen en bedrijven ook in de toekomst beschikken over voldoende, betrouwbare en betaalbare energie.

De gemeente heeft een rol in de nationale en regionale klimaatdoelen, en ondervindt tegelijkertijd de effecten van landelijk en regionaal beleid op het gebied van klimaat, energie en ruimte. Om richting te geven aan de lokale energietransitie en de keuzes voor de lange termijn te onderbouwen, is een lokale Energiestrategie nodig. In deze strategie wordt beschreven welke keuzes de gemeente maakt voor de ontwikkeling van het lokale energiesysteem.

In 2009 formuleerden de Kempengemeente de gezamenlijke ambitie om in 2025 energieneutraal te zijn. Deze ambitie werd op basis van een motie in 2021[1] gewijzigd naar "*Bergeijk energieneutraal in 2030*". In september 2024 heeft de gemeenteraad het college middels een motie[2] verzocht het energiedoel "*Bergeijk energieneutraal in 2030*" opnieuw te onderzoeken. Daarnaast heeft de raad gevraagd om alternatieve mogelijkheden voor energieopwekking te verkennen en het beleid voor grootschalige zonne- en windenergie te herzien. Uit de Rapportage energiedoelstelling gemeente Bergeijk (bijlage 1) blijkt dat het huidige doel om in 2030 energieneutraal te zijn niet haalbaar is. Daarom stelt de gemeente een nieuwe Energiestrategie op met realistische ambities en doelen voor de periode tot 2030 en daarna.

[1] Motie aan de orde van de dag (GL-PvdA) "Opnieuw vastleggen ambitie energieneutraal" d.d. 3 juni 2021
[2] Motie vreemd aan de agenda (CDA VVD) inzake Herzien beleid Grootschalige zonne- en windenergie in Bergeijk d.d. 26-09-2024

Aanleiding

Binnen het veranderende energiesysteem zijn beschikbaarheid, betaalbaarheid en betrouwbaarheid van energie niet langer vanzelfsprekend. Door netcongestie staat de beschikbaarheid van energie steeds vaker onder druk en worden ruimtelijke en economische ontwikkelingen beperkt. Daarnaast is Nederland voor een deel afhankelijk van energie en grondstoffen uit het buitenland[3]. Geopolitieke ontwikkelingen en prijsschommelingen op de energiemarkten maken duidelijk dat ook een betaalbare en betrouwbare energievoorziening aandacht vraagt. Met het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) werkt de Rijksoverheid aan een duurzaam, betrouwbaar en robuust energiesysteem en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Deze nationale plannen geven richting aan de ontwikkeling van het energiesysteem in Nederland, maar de uitvoering daarvan vindt grotendeels plaats op lokaal en regionaal niveau. Daarom wil de gemeente Bergeijk met de Energiestrategie op lokaal niveau richting geven aan de wijze waarop energie wordt opgewekt, opgeslagen, verdeeld en gebruikt. Zo draagt de gemeente bij aan een betrouwbare, betaalbare en toekomstbestendige lokale én landelijke energievoorziening.

Met de Energiestrategie neemt de gemeente regie op de uitvoering van de energietransitie in Bergeijk. De strategie helpt om ontwikkelingen op het gebied van energie, ruimte, economie en leefomgeving in samenhang af te wegen en geeft richting aan de ontwikkeling van het toekomstige energiesysteem in Bergeijk. De Energiestrategie biedt het kader om keuzes te maken en deze te verbinden aan andere maatschappelijke opgaven binnen de gemeente.

Leeswijzer

De Energiestrategie 2027-2030 vormt het overkoepelende kader voor het energiebeleid van de gemeente Bergeijk en beschrijft de ambities, uitgangspunten en keuzes voor de ontwikkeling van het lokale energiesysteem. Na een toelichting op de beleidscontext en het totstandkomingsproces wordt in hoofdstuk 2 de energieopgave van de gemeente Bergeijk beschreven op basis van de Rapportage Energiedoelstelling gemeente Bergeijk, van adviesbureau Stantec (bijlage 1). Hoofdstuk 3 introduceert de uitgangspunten die zijn opgesteld op basis van een participatietraject, uitgevoerd door onderzoeksbureaus Afdeling Buitengewone Zaken en Populytics. Deze uitgangspunten vormen in hoofdstuk 4 de basis voor ambities en strategische keuzes binnen de verschillende thema's van de energietransitie. In hoofdstuk 5 wordt de koers tot en met 2030 uiteengezet. Tot slot beschrijft hoofdstuk 6 de uitvoering en monitoring van de Energiestrategie.

[3] 77% van de energie die in 2025 in Nederland verbruikt werd kwam uit het buitenland (bron: energietransitie.nl)

Context

De Energiestrategie is ontwikkeld met inachtneming van bestaand lokaal en regionaal beleid. Hier is het huidige uitvoeringsprogramma **BErgeijkENERGY 2025-2026** belangrijk omdat dit momenteel invulling geeft aan het energie- en klimaatbeleid van de gemeente. Het programma richt zich onder andere op energiebesparing, de opwek van duurzame energie, de warmtetransitie en het ondersteunen van inwoners en bedrijven bij verduurzaming. De uitgangspunten uit de **Transitievisie Warmte** zijn een belangrijke basis voor BErgeijkENERGY. Voor de warmtetransitie wordt momenteel gewerkt aan een **Warmteprogramma**, dat de uitgangspunten en het plan van aanpak voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving en het afbouwen van het gebruik van aardgas beschrijft. De strategische keuzes uit deze Energiestrategie worden verwerkt in het Warmteprogramma. De Energiestrategie 2027-2030 wordt vervolgd met bijbehorend Uitvoeringsprogramma Energiestrategie 2027-2028. Deze beleidsdocumenten vervangen het uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY.

De **Omgevingsvisie Bergeijk** beschrijft hoe de gemeente de dorpen, het buitengebied en de economie op een duurzame, gezonde en toekomstbestendige manier wil ontwikkelen, met behoud van het groene, sociale en economische karakter van de gemeente. De visie vormt het strategische kader voor de fysieke leefomgeving en bevat ambities op het gebied van wonen, economie, landschap, mobiliteit, klimaatadaptatie, energie en gezondheid. De Energiestrategie is een thematische uitwerking van de Omgevingsvisie voor het thema energie.

Met de **Gemeentelijke Visie Mobiliteit 2023-2026** werkt de gemeente Bergeijk aan een verkeerssysteem dat bereikbaar, leefbaar, veilig en duurzaam is. Het Parkeer- en Elektrisch Laden Beleid 2025 en de ambities uit Bergeijk Fietst geven hier verdere invulling aan door in te zetten op elektrisch vervoer, laadinfrastructuur, hoogwaardige fietsverbindingen en duurzaam reisgedrag. De Energiestrategie sluit hierop aan door kaders te bieden voor de energievoorziening, energie-infrastructuur en netcapaciteit die nodig zijn voor de verdere elektrificatie van mobiliteit en de verduurzaming van vervoer.

Met de **Regionale Energiestrategie (RES)** werkt de Metropoolregio Eindhoven (MRE) met 21 gemeenten samen aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, zoals het realiseren van hernieuwbare opwek van energie op land, verduurzaming van de gebouwde omgeving, duurzame warmte en het energiesysteem van de toekomst. Om de regionale doelen te realiseren zijn zoekgebieden voor grootschalige hernieuwbare opwek in kaart gebracht. In de gemeente Bergeijk is ook een zoekgebied voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie aangewezen, om bij te dragen aan de toenemende regionale elektriciteitsvraag. Dit zoekgebied, Bergeijk Zuid-West, ook bekend als de Pielis, biedt kansen voor de opwek van zonne- en windenergie. Alhoewel de Energiestrategie van Bergeijk niet leidend is voor de regionale afspraken en doelstellingen in de RES, bepaalt het wel de ambities en prioriteiten van de gemeente Bergeijk voor de energievoorziening in de toekomst. Daarmee biedt de Energiestrategie strategische kaders die de gemeente hanteert in het bepalen van haar positie en rol binnen de regionale samenwerking.

Context

De gemeente Bergeijk werkt samen met de andere **Kempengemeenten** Bladel, Eersel en Reusel de Mierden. Deze samenwerking maakt het mogelijk om kennis te delen, gezamenlijke opgaven op te pakken en efficiënt te werken. Het uitgangspunt is om samen te werken waar dat meerwaarde biedt voor de gemeente en de inwoners. Zo hebben de Kempengemeenten eerder een gezamenlijk beleid opgesteld voor de realisatie van grootschalige zonne- en windenergie (Beleid Grootschalige zonne- en windenergie in de Kempen, 2020). Daarnaast hebben de Kempengemeenten in de **Ontwikkelstrategie De Kempen** een gezamenlijke koers vastgesteld voor de ontwikkeling van de regio. De verwachte groei van wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen leidt naar verwachting ook tot een grotere vraag naar energie en extra druk op de energie-infrastructuur. Tegelijkertijd vraagt de energietransitie om regionale afstemming, onder andere op het gebied van duurzame energieopwekking, energiebesparing, warmte en netcongestie. De Energiestrategie beschrijft hoe Bergeijk binnen de regionale context en gezamenlijke opgaven invulling geeft aan de energietransitie. Daarbij maakt de Energiestrategie duidelijk welke prioriteiten en keuzes voor Bergeijk leidend zijn. Dit biedt een basis voor samenwerking in gezamenlijke energievraagstukken.

Totstandkoming Energiestrategie

De Energiestrategie 2027-2030 is opgesteld naar aanleiding van de motie[4] om het energiedoel 'Bergeijk energieneutraal in 2030' te herijken, alternatieve mogelijkheden voor energieopwekking te onderzoeken en inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties daarbij te betrekken.

Voor de totstandkoming van de Energiestrategie zijn verschillende bouwstenen gebruikt. Als eerste stap is door een extern en onafhankelijk adviesbureau een bureauonderzoek uitgevoerd. In de Rapportage Energiedoelstelling gemeente Bergeijk (bijlage 1) onderzoekt Stantec de haalbaarheid van de bestaande energiedoelstelling en mogelijke alternatieve scenario's voor de toekomst. Uit dit onderzoek blijkt dat de huidige doelstelling van energieneutraliteit in 2030 niet haalbaar is. Daarom vormt het herijken van deze doelstelling een belangrijk onderdeel van deze Energiestrategie.

Om de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te betrekken bij het opstellen van de nieuwe energiedoelen, is een uitgebreid participatietraject doorlopen. Samen met het externe en onafhankelijke participatiebureau Afdeling Buitengewone Zaken is een participatieplan ontwikkeld en getoetst door een klankbordgroep met vertegenwoordigers van onder meer dorpsraden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het participatietraject was gebaseerd op de uitgangspunten zorgvuldigheid, betrokkenheid en een open uitkomst. Met een online vragenlijst, straatgesprekken, interviews en workshops zijn inzichten, zorgen, wensen en ambities van inwoners, ondernemers en organisaties opgehaald. De resultaten zijn teruggekoppeld tijdens inloopsessies, waar inwoners aanvullende reacties konden geven op de concept-uitgangspunten. De resultaten van het participatietraject zijn opgenomen in het Onderzoeksverslag Energiestrategie Bergeijk (bijlage 2) en Resultaten van een inwonersraadpleging over de toekomst van energie in Bergeijk (bijlage 3) en het Participatieverslag Inloopsessies Uitgangspunten Energiestrategie (bijlage 4).

Op basis van de definitieve uitgangspunten zijn de ambities en beleidskeuzes in de Energiestrategie uitgewerkt. Daarmee vormden de resultaten van het participatieproces een belangrijke bouwsteen voor de Energiestrategie.

September 2024
Motie herijking energiedoelstelling

Zomer 2025
Onderzoek energiedoelstelling

November 2025
Raadsinformatieavond onderzoek energiedoelstelling

Voorjaar 2026
Participatieplan en toets klankbordgroep

Zomer 2026
Participatietraject: vragenlijst, straatonderzoek, workshops

September 2026
Inloop concept-uitgangspunten

September 2026
Raadsinformatieavond Energie in overzicht

December 2026
Vaststelling Energiestrategie

Figuur 1 Tijdlijn van de totstandkoming van de Energiestrategie

[4] Motie vreemd aan de agenda (CDA VVD) inzake Herzien beleid Grootschalige zonne- en windenergie in Bergeijk d.d. 26-09-2024

Hoofdstuk 2

De energieopgave van Bergeijk

Inzicht in de energieopgave

De gemeente heeft onderzoek laten doen naar de haalbaarheid van het doel *“Bergeijk Energieneutraal in 2030”*. In dit onderzoek zijn op basis van de huidige en toekomstige energiemix verschillende alternatieve doelstellingen onderzocht. Hiervoor zijn de verschillende mogelijkheden voor de opwek van energie in kaart gebracht en gewaardeerd. Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste conclusies van het onderzoek, te beginnen met de huidige energiemix en hoe deze zich in de toekomst naar verwachting ontwikkelt. Vervolgens kijken we naar de beschikbaarheid van duurzame energie. Deze opbouw toont aan waar opgaven en mogelijkheden liggen en welke doelstelling hier realistisch aan gekoppeld kan worden. Het volledige onderzoeksrapport is te lezen in bijlage 1.

Het energieverbruik nu en in de toekomst

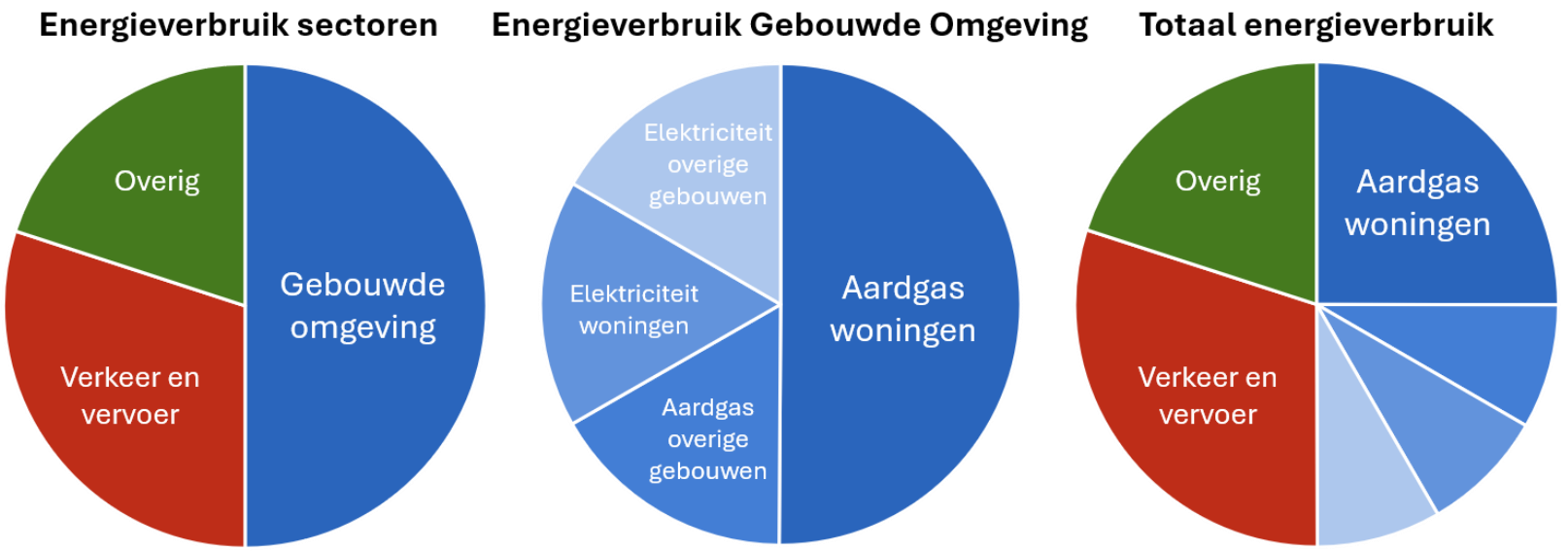
Uit de analyse blijkt dat het energieverbruik van Bergeijk in 2023 1.256 TJ bedraagt[5]. Het totaal energieverbruik kan worden opgesplitst in drie verbruiksvormen. Het grootste deel (46%) is energieverbruik voor warmte (voornamelijk afkomstig uit aardgas) gevolgd door brandstoffen (31%) voor verkeer en vervoer. Elektriciteit heeft met 23% het kleinste aandeel. Momenteel wordt ongeveer 15% van de totale energievraag duurzaam ingevuld. Voor elektriciteit ligt dit aandeel met ongeveer 30% aanzienlijk hoger. De opwek van hernieuwbare elektriciteit is momenteel volledig afkomstig van zonnepanelen op daken. De opwek van hernieuwbare warmte is voornamelijk afkomstig uit houtkachels.

Een andere manier om het totale energieverbruik uit te splitsen is per sector. Wie gebruikt de energie? In de gemeente Bergeijk wordt het grootste aandeel van de energie (48%) in de gebouwde omgeving verbruikt. Deze sector omvat alle woningen en andere gebouwen, zoals winkels, kantoren, bedrijfspanden, maatschappelijk vastgoed en scholen. De sector verkeer en vervoer verbruikt 31% van de energie, en de industrie, landbouw en overige sectoren verbruiken gezamenlijk de overige 21% van de energie.

[5] Het rapport gebruikt 2023 data als meest recente jaar. Inmiddels zijn de data van 2024 bekend. Voor het totaal energiegebruik scheelt dit 2 TJ. Voor de argumenten en analyse maakt dit geen verschil.

Het energieverbruik nu

Het energieverbruik binnen de gebouwde omgeving is opgebouwd uit elektriciteits- en aardgasverbruik in woningen en elektriciteits- en aardgasverbruik in overige gebouwen. Uit deze verdeling blijkt dat 50% van het energieverbruik in de gebouwde omgeving afkomstig is van aardgasverbruik in woningen voor verwarming, koken en warm water. Omdat de sector gebouwde omgeving bijna 50% van het totale energieverbruik is, betekent dit dat het aardgasverbruik in woningen verantwoordelijk is voor een kwart van het energieverbruik van de gemeente Bergeijk. Dit wordt weergegeven in figuur 2.

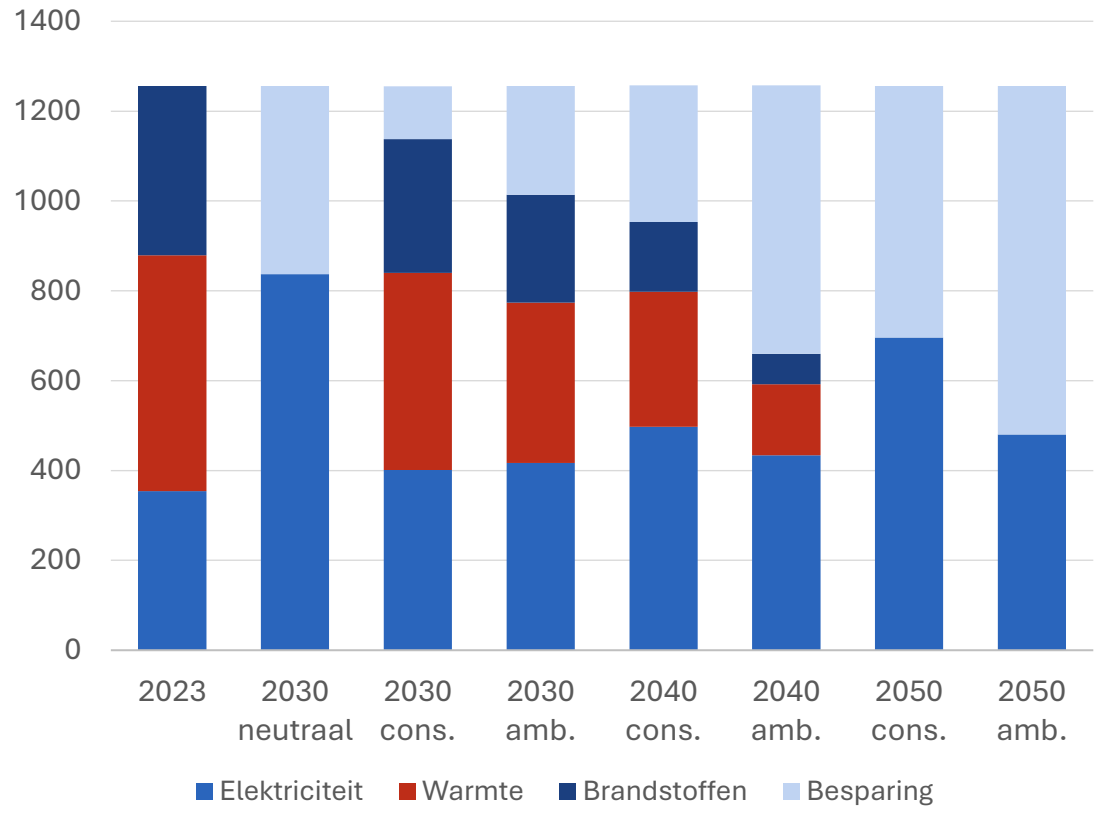

Figuur 2 Energieverbruik per sector en verbruiksvorm

Het energieverbruik in de toekomst

De verwachting is dat de energiemix in de toekomst nagenoeg volledig bestaat uit elektriciteit, maar dat de totale energievraag daalt doordat er veel energie bespaard wordt. De gemeente Bergeijk zal energie besparen omdat huizen steeds beter worden geïsoleerd. Daarnaast zorgt het overstappen van aardgas naar elektriciteit met warmtepompen voor een grote besparing. All-electric warmtepompen zijn namelijk aanzienlijk efficiënter dan verwarmen met aardgas. De overstap naar elektrisch verkeer en vervoer zorgt voor een toename naar de vraag van elektriciteit. Landelijk is de verwachting dat in 2050 alle personenauto's elektrisch zijn.

Op basis van bovenstaande ontwikkelingen berekent het onderzoek het toekomstig energieverbruik voor 2030, 2040 en 2050. Uiteraard zijn er hierbij onzekerheden. Om hiermee om te gaan is voor elk jaar een conservatief en een ambitieus scenario opgesteld. In de ambitieuze scenario's zet de gemeente sterker in op energiebesparing, stapt men sneller over naar elektrische voertuigen, en wordt aardgas sneller vervangen voor elektrische warmtepompen. In dit ambitieuze scenario resteert in 2050 een energieopgave van 480 TJ (-62% t.o.v. huidige energievraag) aan elektriciteit. In het conservatieve scenario worden fossiele brandstoffen en aardgas ook vervangen door elektriciteit, maar gaat dit minder snel en wordt er in totaal minder energie bespaard. In het conservatieve scenario resteert in 2050 een energieopgave van 696 TJ (-46% t.o.v. huidige energievraag) aan elektriciteit. Dit wordt weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: Scenario voor de ontwikkeling van de Energiemix in Bergeijk

Drie hoofdopgaven richting 2050

In de bovenstaande figuur is ook het scenario 2030 energieneutraal opgenomen. Voor het onderzoek wordt de definitie gehanteerd dat in een energieneutrale gemeente de totaal opgewekte hernieuwbare energie in een jaar gelijk is aan het totaal energieverbruik van dat jaar (zie onderstaand kader). Omdat het niet realistisch is om in 2030 837 TJ aan elektriciteit op te wekken en voor die tijd de elektrificatie van de warmtevoorziening en het vervoer gerealiseerd te hebben, concludeert dit onderzoek dat de doelstelling om met de gemeente Bergeijk in 2030 energieneutraal te zijn niet haalbaar is.

De analyse laat zien dat het mogelijk is om in 2050 alle gebruiksvormen van energie te elektrificeren. Hieruit volgen drie hoofdopgaven:

- **De warmtetransitie:** Alle gebouwen in de gemeente zullen moeten overstappen op een alternatieve, elektrische warmtevoorziening. De warmtetransitie en de energiebesparingsopgaven versterken elkaar, omdat goed geïsoleerde woningen in veel gevallen een voorwaarde zijn om over te stappen op een volledig elektrische warmtepomp.
- **Het besparen van 560 tot 750 TJ energie**. 161 tot 233 TJ van deze besparing komt voort uit de efficiëntie van warmtepompen. De resterende besparing (399 tot 577 TJ) moet worden gerealiseerd door onder andere het isoleren van gebouwen en energiebesparing bij bedrijven en instellingen.
- **De overstap op elektrisch vervoer:** 377 TJ aan brandstoffen moet worden vervangen door elektriciteit. Dit is een uitdagende opgave omdat de gemeente weinig mogelijkheden heeft om hier regie op te voeren.

Energieneutraal

De definitie van energieneutraliteit refereert aan opwek- en verbruikstotalen in een jaar binnen de gemeentegrenzen. Hier zijn drie kanttekeningen bij te plaatsen:

- De opwek en het verbruik van de verschillende vormen van energie wisselen door het jaar heen. In de zomer is bijvoorbeeld de vraag naar warmte beperkt, terwijl de opwek van hernieuwbare elektriciteit vaak groot is. In de winter is dit andersom. Hiermee is het zeer aannemelijk dat energieneutraliteit in de zomer eenvoudig bereikt kan worden maar in de winter pas op het moment dat er hernieuwbaar kan worden voldaan aan de warmtevraag. De gemeente Bergeijk is onderdeel van een breder energiesysteem. Fysiek gaat de energie als onderdeel van het energienetwerk over de gemeentegrenzen heen. Hierbij kan in de toekomst een situatie ontstaan dat volgens de definitie Bergeijk als individuele gemeente nog niet energieneutraal is terwijl wel alle energie die in jaar in de gemeente gebruikt wordt van duurzame bronnen afkomstig is. Dit is het geval op het moment dat het landelijk energiesysteem volledig wordt gevoed door duurzame bronnen.
- Het volledig energieneutraal willen worden als gemeente heeft mogelijk negatieve effecten op het bredere energiesysteem en kan de huidige netcongestie verergeren. Om energieneutraal te worden zal er lokaal meer elektriciteit opgewekt moeten worden. Gebeurt dit bijvoorbeeld veel met zonnepanelen dan zullen deze in de zomermaanden een grote piek op het elektriciteitsnet opleveren. Om dit te mitigeren is het belangrijk om de opwek van elektriciteit zoveel mogelijk te koppelen aan de lokale afname. Bovenstaande punten laten zien dat het nastreven van energieneutraliteit voornamelijk moet worden gezien als een beleidsdoel dat onderschrijft dat de gemeente Bergeijk haar verantwoordelijk wil nemen om lokaal het energiesysteem te verduurzamen, en hier ambitieus in is. Immers is een volledig duurzaam energiesysteem noodzakelijk om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Energieneutraal

Opwek van hernieuwbare energie

Afhankelijk van het ambitieuze of het conservatieve scenario is er 480 tot 696 TJ hernieuwbare elektriciteit benodigd om aan de gemeentelijke energievraag te voldoen in 2050. Dit is ongeveer 1,5 tot 2 keer zoveel als de huidige elektriciteitsvraag en circa 2,6 tot 4,3 keer zoveel als de huidige opwek van hernieuwbare elektriciteit.

Er is onderzocht welke technieken beschikbaar zijn om hernieuwbare energie op te wekken. Bij het afwegen van verschillende technieken zijn de volgende aspecten meegenomen:

- De techniek is op dit moment beschikbaar. Gezien de omvang van de opgave en beperkte tijd die er is om over te stappen, is het verstandig om in te zetten op technieken die momenteel beschikbaar zijn.
- De techniek is op grote schaal inzetbaar binnen de gemeentegrenzen van Bergeijk. Dit is een noodzakelijke randvoorwaarde om voldoende hernieuwbare elektriciteit op te kunnen wekken.
- De gemeente kan regie voeren op de realisatie van technieken. Concreet betekent dit dat het mogelijk moet zijn voor de gemeente om beleid te maken, locaties aan te wijzen en de nodige vergunning te verlenen. Op het moment dat de gemeente geen regie kan voeren is het ook niet mogelijk om te sturen op de voortgang en ligt het behalen van de doelstelling buiten de invloed van de gemeente.

Opwek van hernieuwbare energie

Onderstaand volgt een overzicht van de mogelijke technieken voor het opwekken van hernieuwbare energie. Er wordt eerst ingegaan op technieken die niet of beperkt geschikt zijn om op grote schaal invulling te geven aan de energieopgave van Bergeijk. Vervolgens worden de technieken beschreven die in het onderzoek als kansrijk worden beschouwd.

Kernenergie zou met het plaatsen van een voldoende grote kernreactor binnen de gemeente voldoende CO2-vrije elektriciteit kunnen leveren. De ontwikkeling van een kerncentrale is echter een nationale aangelegenheid, de gemeente heeft hier geen regie op. Bovendien is er voldoende koelwater nodig, wat in de gemeente Bergeijk niet aanwezig is.

Geothermie is warmte die uit diepere aardlagen wordt gehaald. Om geothermie te gebruiken moeten er grote boringen worden gedaan. De potentie van geothermie is onzeker. Voor een geschikte locatie zullen eerst proefboringen moeten worden uitgevoerd op regionale schaal. Bovendien is het Rijk bevoegd gezag voor alle activiteiten rondom geothermie, daarom is het aannemelijk dat de gemeente weinig tot geen regie kan voeren.

Bodemwarmte is warmte die ondieper in de bodem zit in vergelijking met geothermie. Bodemwarmte kan bij woningen worden gebruikt om warmte tot 300m diep uit de bodem te halen om, bijverwarmd met een warmtepomp, woningen te kunnen verwarmen. Het Regionaal Water en Bodem Programma[6] van de provincie Noord-Brabant stelt echter beperkingen aan de gebieden waar er door de kleilaag die het grondwater beschermt geboord mag worden. In de gemeente Bergeijk ligt die beschermende kleilaag op 30 à 40 meter diepte. Dat is in de meeste gevallen te ondiep om bodemwarmte te bereiken. Daarom is deze techniek niet geschikt om op grote schaal toe te passen in de gemeente Bergeijk.

Waterstof is een groene energiedrager wanneer het is gemaakt met hernieuwbare elektriciteit. Omdat groene waterstof eerst gemaakt wordt met behulp van elektriciteit, wordt het niet gezien als techniek om hernieuwbare energie op te wekken, maar een energiedrager waarmee energie kan worden opgeslagen, getransporteerd en toegepast.

Groengas is gas dat wordt geproduceerd uit organisch materiaal, zoals mest, rioolslib of andere biologische reststromen. Groengas kan worden gebruikt ter vervanging van aardgas. De potentie voor groengas en mestvergisting in de gemeente Bergeijk wordt onderzocht, zodat eventuele kansen in de toekomst kunnen worden benut. De hoeveelheid beschikbare grondstoffen is echter beperkt in de gemeente Bergeijk. Daardoor is de verwachting dat groengas geen techniek is die op grote schaal kan worden toegepast.

[6] Regionaal Water en Bodem Programma (RWP) 2022 – 2027 | Brabant https://www.brabant.nl/onderwerpen/water-bodem/regionaal-water-bodem-programma-rwp-2022-2027/

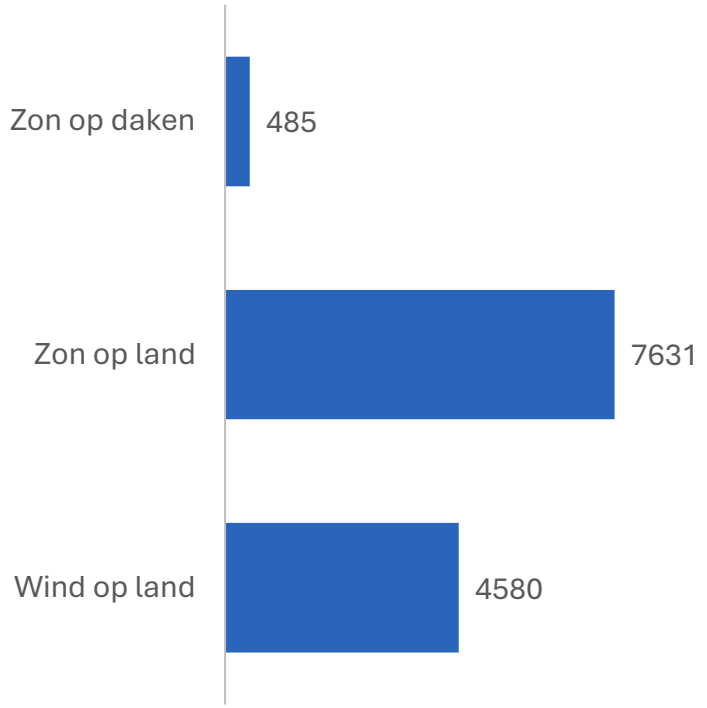
Potentie voor zon en wind

De technieken die zowel op dit moment beschikbaar, als op grote schaal inzetbaar zijn én waarbij de gemeente zelf in regie is, zijn zonne-energie op dak of op land en windenergie op land. De potentie van deze technieken in de gemeente Bergeijk is in het bureauonderzoek in kaart gebracht op basis van de PlanMER grootschalige wind- en zonneparken t.b.v. beleids- en toetsingskader Kempengemeenten (2019)[7] en aanvullend onderzoek. Uit dit onderzoek blijkt dat er in totaal voor de verschillende technieken en locaties 12.696 TJ aan technische potentie aanwezig voor de opwek van elektriciteit.[8]

Met **zonne-energie op daken** is er 485 TJ aan technische potentie. Dat is veel, maar niet genoeg om de energieopgave voor 2050 volledig in te vullen. Deze potentie is gebaseerd op een dataset met de huidige zonopwek en de potentie van alle daken in de gemeente.

Met **zonne-energie op land** is er 7631 TJ aan technische potentie binnen de gemeente. Deze technische potentie is ruim voldoende om de energieopgave van 700 TJ aan elektriciteit op te wekken. Dit is gebaseerd op de oppervlaktes van jonge zandontginningslandschappen in de gemeente Bergeijk, die in eerder onderzoek als meest geschikt zijn beoordeeld voor de opwek van zonne-energie.

Met **windenergie op land** is er een theoretische potentie voor 78 windturbines, waarmee 4580 TJ aan elektriciteit binnen de gemeente opgewekt kan worden. Deze potentie is gebaseerd op een verkenning van technisch geschikte locaties binnen de gemeente, waarbij rekening is gehouden met harde belemmeringen, zoals woningen, infrastructuur en natuur. Dit laat zien dat er in theorie ruim voldoende potentie is om aan de toekomstige energieopgave te voldoen.

Het bureauonderzoek naar de potentie van lokale opwek van hernieuwbare elektriciteit concludeert dat zonne- en windenergie de voorkeurstechnieken zijn om een substantiële invulling te geven aan de toekomstige energieopgave van de gemeente Bergeijk. Er wordt ook geconcludeerd dat energieneutraliteit in 2050 vanuit energetisch perspectief een realistisch en haalbaar doel is voor de gemeente.

[7] PlanMER grootschalige wind- en zonneparken t.b.v. beleids- en toetsingskader Kempengemeenten (2019)
[8] Technische potentie geeft een theoretische inschatting van de maximaal mogelijke opwek. Hierbij is nog geen rekening gehouden met bestuurlijke afwegingen, maatschappelijk draagvlak, eigendomssituaties, financiële haalbaarheid of landschappelijke inpassing.

Scenario’s energiedoelstelling

Uitgaande van de ruime technische potentie voor zonne-energie op dak en op land en windenergie op land zijn er verschillende combinaties voorstelbaar om in bepaalde mate invulling te geven aan de energieopgave in 2050. In onderstaande tabel worden de verschillende scenario’s weergegeven. Daarna volgt een toelichting per scenario.

Tabel 1 Overzicht scenario's en varianten

Scenario	Variant	Variant	Variant
1: Niet energieneutraal	1A) Geen focus op opwek hernieuwbare elektriciteit	1B) Alleen inzetten op maximaal benutten zon op dak	
2: Energieneutraal in 2050	2A) Energieneutraal met zonne-energie	2B) Energieneutraal met windenergie	2C) Energieneutraal met zonne- en windenergie
3. Overige varianten	3A) Minder opwekken dan eigen opgave	3B) Meer opwekken dan eigen opgave	3C) Eerder dan 2050 energieneutraal

Scenario's energiedoelstelling

Scenario 1: Niet energieneutraal

Dit scenario gaat ervan uit dat de gemeente geen ambitie nastreeft om de energievraag in te vullen met lokaal opgewekte hernieuwbare energie. Er wordt niet ingezet op grootschalige opwek van hernieuwbare energie. Daardoor zijn er in dit scenario geen directe gevolgen voor het landschap en de leefomgeving. Mogelijke voordelen en kansen van lokale energieopwek worden daarentegen ook niet benut.

Door de verdere elektrificatie van de gemeente neemt de vraag naar elektriciteit toe, waardoor meer elektriciteit naar de gemeente moet worden getransporteerd. Dit vergroot de druk op het elektriciteitsnet en de benodigde transportcapaciteit. Daarbij blijft Bergeijk in dit scenario afhankelijk van elektriciteit die elders in Nederland wordt opgewekt en van ontwikkelingen op de energiemarkt. Dit brengt financiële risico's met zich mee, omdat stijgende energieprijzen doorwerken in de energiekosten van inwoners, bedrijven en organisaties.

De mate waarin de gemeente Bergeijk energieneutraal wordt, is in dit scenario afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en keuzes. De gemeente heeft hier slechts beperkte invloed op. Ook bestaat het risico dat landelijke of regionale energieopgaven aan de gemeente worden opgelegd.

Binnen dit scenario zijn twee varianten te onderscheiden. In de eerste variant zet de gemeente niet in op de opwek van hernieuwbare energie. In de tweede variant richt de gemeente zich uitsluitend op het maximaal benutten van zonne-energie op daken. Een belangrijke kanttekening bij deze variant is dat de gemeente slechts beperkte invloed heeft op de realisatie, omdat de keuze hiervoor grotendeels bij inwoners, bedrijven en gebouweigenaren ligt.

Scenario 2: Energieneutraal in 2050

Dit scenario sluit aan bij de landelijke ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn en voldoet daarmee aan de nationale klimaatdoelstellingen. Om de toekomstige energievraag lokaal in te vullen, is naast zonne-energie op daken ook nieuwe grootschalige opwek van hernieuwbare energie nodig. De benodigde opwek kan worden gerealiseerd met zonnevelden, windturbines of een combinatie van beide.

Binnen dit scenario zijn drie varianten denkbaar. De eerste variant richt zich op het behalen van energieneutraliteit met zonne-energie, waarbij maximaal wordt ingezet op zon op dak, aangevuld met zonnevelden. De tweede variant combineert maximaal zon op dak met windenergie. Hoe meer zonnepanelen op daken worden gerealiseerd, hoe minder windturbines nodig zijn. De derde variant zoekt een balans tussen zon op dak, zonnevelden en windenergie.

Alle varianten maken het mogelijk om de toekomstige energievraag van inwoners, bedrijven en organisaties lokaal op te wekken. Daarnaast ontstaan kansen om woningbouw, bedrijvigheid en verduurzaming beter mogelijk te maken, ook in een situatie van netcongestie, bijvoorbeeld wanneer lokale opwek wordt gekoppeld aan lokale energievraag, opslag of energiedelen. Ook ontstaan kansen op het gebied van lokaal eigenaarschap, economische ontwikkeling, natuurversterking en biodiversiteit en een grotere mate van zeggenschap over de lokale energievoorziening en energiekosten.

Een belangrijke kanttekening is dat grootschalige opwek gevolgen heeft voor het landschap en de leefomgeving. De aard en omvang van deze impact verschillen per variant. Daarnaast blijft aandacht nodig voor de belasting van het elektriciteitsnet.

Scenario’s energiedoelstelling

Scenario 3: Alternatieve ambitieniveaus

Dit scenario verkent drie alternatieve ambitieniveaus voor de lokale opwek van hernieuwbare energie. De eerste variant zet in op minder opwek dan nodig is om de volledige toekomstige energievraag lokaal in te vullen. De tweede variant gaat juist uit van meer opwek dan de eigen behoefte en is daarmee de enige variant die expliciet bijdraagt aan de regionale energiebehoefte buiten Bergeijk. De derde variant richt zich op het sneller bereiken van energieneutraliteit dan 2050.

Bij een lagere ambitie blijft de gemeente deels afhankelijk van energie van buiten de gemeente, met de bijbehorende risico's. De meer ambitieuze varianten dragen juist bij aan de lokale invulling van de toekomstige energievraag en bieden extra kansen voor woningbouw, bedrijvigheid en verduurzaming. Daar staat tegenover dat een grotere hoeveelheid hernieuwbare energie meer impact heeft op het landschap en een groter beroep doet op het elektriciteitsnet. De aard en omvang van deze impact verschillen per variant.

Conclusie

Het onderzoek laat zien dat de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn niet haalbaar is. Energieneutraliteit in 2050 is daarentegen technisch haalbaar, mits wordt ingezet op energiebesparing, elektrificatie en de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Uit het onderzoek blijkt dat zonne- en windenergie de beschikbare technieken zijn waarmee de toekomstige energievraag lokaal kan worden ingevuld. De verschillende scenario’s laten zien dat er verschillende manieren zijn om deze opgave vorm te geven, elk met eigen kansen, gevolgen en afwegingen. De volgende hoofdstukken beschrijven de uitgangspunten en de keuzes die richting geven aan de invulling van de opgave op een manier die past bij Bergeijk.

Grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit

In deze Energiestrategie verstaan we onder grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit energieprojecten die een substantiële bijdrage leveren aan de gemeentelijke energieopgave en die vanwege hun omvang invloed hebben op de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij in de praktijk om grootschalige zonne-energie op land en windenergie op land.

Voor windenergie gaat het daarbij om windparken bestaande uit meerdere windturbines. In eerdere onderzoeken binnen de Kempen is daarbij uitgegaan van opstellingen van minimaal drie windturbines.

Voor zonne-energie gaat het om zonnevelden die vanwege hun omvang een ruimtelijke afweging vereisen en zichtbaar invloed hebben op het gebruik en de inrichting van een gebied.

Zonnepanelen op daken van bijvoorbeeld woningen en bedrijven zijn kleinschalige opwek en vallen hier niet onder.

Hoofdstuk 3

Onze uitgangspunten

Waar we voor staan

Bergeijk omarmt nieuwe kansen vanuit een sterke verbondenheid met elkaar, het landschap en haar geschiedenis. Door de eeuwen heen hebben inwoners en ondernemers zich steeds aangepast aan veranderende omstandigheden, van de ontginning van de heidegronden en de ontwikkeling van een sterke maakindustrie tot het vinden van nieuwe kansen tijdens economische veranderingen (DNA boek gemeente Bergeijk[9]). Deze veerkracht en het vermogen om mee te bewegen vormen ook de basis voor de energietransitie. De energietransitie moet bijdragen aan leefbare en sterke gemeenschappen en is een volgende stap in het toekomstbestendig houden van onze dorpen, gemeenschap en economie.

Om hier richting aan te geven, hebben we uitgangspunten geformuleerd voor de ontwikkeling van ons toekomstige energiesysteem. Deze uitgangspunten zijn tot stand gekomen op basis van het participatietraject voor de Energiestrategie (zie bijlage 2: Onderzoeksverslag Energiestrategie Bergeijk en bijlage 3: Resultaten van een inwonersraadpleging over de toekomst van energie in Bergeijk). De opbrengsten van het participatietraject laten zien dat inwoners waarde hechten aan betaalbaarheid, lokaal profijt, een zorgvuldige omgang met landschap en natuur en een transparant besluitvormingsproces. Deze opbrengsten zijn vertaald naar onderstaande uitgangspunten.

De uitgangspunten vormen het kader voor de keuzes die we in hoofdstuk 4 maken. Hiermee bepalen we wat we belangrijk vinden in de ontwikkeling van ons toekomstig energiesysteem, de manier waarop we dit doen en de rol die de gemeente inneemt. De uitgangspunten zijn gelijkwaardig en worden in samenhang toegepast. Wanneer uitganspunten met elkaar op gespannen voet staan, maakt de gemeente een gemotiveerde afweging, met oog voor het publieke belang en de lange termijn ontwikkeling van Bergeijk.

Uitgangspunten

We streven naar een betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening

De gemeente Bergeijk streeft naar een betaalbare energierekening voor iedereen. Hiervoor is het belangrijk dat we energie besparen, maatschappelijke kosten beperken en gebruik maken van lokaal beschikbare duurzame energiebronnen.

Energiebesparing verlaagt de energievraag, beperkt de energielasten en vermindert de druk op het elektriciteitsnet. Door minder energie te verbruiken wordt het bestaande elektriciteitsnet beter benut. Hierdoor is er minder behoefte aan netuitbreidingen, wat bijdraagt aan het beperken van maatschappelijke kosten.

Gebruik maken van lokaal beschikbare hernieuwbare energiebronnen draagt bovendien bij aan een slimmer energiesysteem, doordat lokale vraag en aanbod beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Hiermee vergroten we de betrouwbaarheid van de energievoorziening en beperken we de afhankelijkheid van energie van buiten de gemeente. Zo benutten we het bestaande elektriciteitsnet beter en zorgen we ervoor dat energie ook in de toekomst toegankelijk en betaalbaar blijft voor inwoners, bedrijven en organisaties.

[9] DNA Boek gemeente Bergeijk - Voor elkaar | www.bergeijk.nl/dna-boek-gemeente-bergeijk-voor-elkaar

Uitgangspunten

We voorzien samen in onze energiebehoefte

We willen dat inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheid gezamenlijk een actieve rol kunnen spelen in de energievoorziening. Met de invoering van de Energiewet 2026 zijn er meer mogelijkheden om lokaal opgewekte energie gezamenlijk te delen, op te slaan en te gebruiken, bijvoorbeeld met energiegemeenschappen.

Energiegemeenschappen kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid en zeggenschap in de energietransitie. Daarnaast kunnen ze bijdragen aan een betaalbare energievoorziening en het efficiënter benutten van lokaal opgewekte energie. Energiegemeenschappen kunnen ook bijdragen aan het borgen van lokaal eigendom bij energieprojecten, waarbij de gemeenschap profiteert van de opbrengsten.

We zetten in op lokale opwek en opslag van hernieuwbare energie

We zetten in op lokale opwek en opslag van hernieuwbare energie, waarbij vraag en aanbod zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd. De focus ligt niet op het maximaliseren van opwek, maar op een zorgvuldige en doelmatige inzet die aansluit bij de lokale energievraag. Energie wordt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de gebruiker opgewekt en opgeslagen. Dit draagt bij aan een slimmer en robuuster energiesysteem en helpt om piekbelasting en netcongestie te beperken. Bij keuzes voor duurzame opwek houdt de gemeente rekening met de beschikbare netcapaciteit, ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving. Tegelijkertijd blijft de gemeente openstaan voor innovatieve technieken, nieuwe samenwerkingsvormen en ontwikkelingen die kunnen bijdragen aan een slim, duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem.

Uitgangspunten

We behouden de leefbaarheid, natuur en het landschap van Bergeijk

We hechten grote waarde aan een gezonde leefomgeving, de leefbaarheid van onze dorpen, de kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuur. Daarom maken we energiekeuzes met oog voor de omgeving en wegen we gezondheid, natuur, landschap en ruimtelijke kwaliteit zorgvuldig mee. De energietransitie vraagt ruimte en heeft invloed op de fysieke leefomgeving. Keuzes over woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling hebben invloed op het energiesysteem, terwijl ontwikkelingen zoals nieuwe transformatorstations, energie-infrastructuur en netuitbreidingen ook ruimtelijke consequenties hebben. De gemeente benadert energievraagstukken integraal en energieopgaven worden afgewogen in samenhang met andere ruimtelijke en maatschappelijke belangen.

We werken samen aan een rechtvaardige en gedragen energietransitie

De energietransitie is een gezamenlijke opgave waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente samen optrekken. De gemeente ondersteunt initiatieven die bijdragen aan een duurzame energievoorziening en stimuleert samenwerking tussen partijen. Daarbij is er aandacht voor verschillen in mogelijkheden, belangen en behoeften. We willen dat iedereen kan deelnemen aan de energietransitie en kan profiteren van de voordelen daarvan. Daarbij streven we naar een eerlijke verdeling van kosten, baten, kansen, lusten en lasten. De rol van de gemeente is daarbij actief, stimulerend, verbindend, faciliterend en betrouwbaar. We informeren betrokkenen tijdig over ontwikkelingen en keuzes, betrekken hen waar mogelijk bij beleid en uitvoering en zorgen voor een transparant besluitvormingsproces. Daarbij maken we inzichtelijk welke afwegingen aan keuzes ten grondslag liggen. Zo werken we samen aan oplossingen die passen bij Bergeijk en bouwen we aan vertrouwen in de keuzes die worden gemaakt.

We werken lokaal en regionaal samen aan energieopgaven

De energietransitie stopt niet bij de gemeentegrenzen. Veel vraagstukken, zoals energiebesparing, duurzame opwek, netcongestie en energie-infrastructuur, vragen om samenwerking tussen verschillende partijen. Zo ondersteunt de gemeente gezamenlijke initiatieven die bijdragen aan een toekomstbestendige energievoorziening, zoals energiehubs op bedrijventerreinen. Daarom werkt Bergeijk samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, buurgemeenten, (RES-)regio, netbeheerders, de provincie en andere partners aan de energieopgaven. De gemeente benut de kansen van regionale samenwerking, terwijl de lokale context, lokale betrokkenheid en de belangen van Bergeijk steeds leidend blijven. Daarbij kiezen we voor het schaalniveau waarop oplossingen het meest effectief zijn: waar mogelijk lokaal, en waar nodig regionaal.

Hoofdstuk 4

Onze ambitie en keuzes

Ambitie

We streven ernaar dat de gemeente Bergeijk in 2050 energieneutraal is. Dit betekent dat we binnen de gemeente evenveel hernieuwbare energie opwekken als verbruiken.

We kiezen voor deze ambitie omdat het gebruik van lokale energiebronnen onze inwoners en bedrijven minder afhankelijk maakt van internationale energiemarkten en bijbehorende prijsschommelingen. Meer energie lokaal en duurzaam opwekken kan bijdragen aan het betaalbaar houden van de energierekening. Daarmee werken we aan een gemeente waarin wonen, werken en ondernemen betaalbaar en aantrekkelijk blijft. Hiermee geven we invulling aan het uitgangspunt dat we streven naar een betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening.

Lokale duurzame opwek biedt daarnaast kansen om de opbrengsten zoveel mogelijk binnen Bergeijk te houden. Inwoners en bedrijven uit Bergeijk kunnen mede-eigenaar worden van duurzame energieprojecten en gezamenlijk invulling geven aan de lokale energievoorziening. Met een goede organisatie is het mogelijk om energie lokaal te delen tegen onderling afgesproken prijzen, waardoor de lusten van de energietransitie lokaal landen. Hiermee sluiten we aan bij de uitgangspunten dat we samen voorzien in onze energiebehoefte en werken aan een rechtvaardige en gedragen energietransitie.

Daarnaast beperkt een goede balans tussen lokale opwek, opslag en lokaal gebruik de druk op het elektriciteitsnet. Daardoor is er minder infrastructuur nodig om energie van buiten de gemeente naar Bergeijk te transporteren. Dat draagt bij aan lagere maatschappelijke kosten. Ook creëren we hiermee meer mogelijkheden om, ondanks netcongestie, nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Hiermee geven we invulling aan de uitgangspunten dat we inzetten op lokale opwek en opslag van hernieuwbare energie en streven naar een betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening.

Naast de voordelen van lokale opwek kiezen we voor het jaartal 2050 en het streven naar energieneutraliteit omdat dit aansluit bij de landelijke ambitie voor klimaatneutraliteit. We vinden het belangrijk om verantwoordelijkheid te nemen in het tegengaan van klimaatverandering. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met uitdagingen die deels buiten onze invloedssfeer liggen, zoals netcongestie en bovengemeentelijke wet- en regelgeving. Bovendien vraagt de energietransitie om een zorgvuldig proces, waarin inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties worden betrokken. Gezien de omvang van de opgave en de beschikbare middelen en capaciteit is de periode tot 2050 nodig om deze ambitie gezamenlijk te realiseren. Hiermee sluiten we aan bij de uitgangspunten dat we samenwerken aan een rechtvaardige en gedragen energietransitie en lokaal én regionaal samenwerken aan energieopgaven.

Het nastreven van deze ambitie brengt ook nadelen met zich mee. De ontwikkeling van hernieuwbare energie vergt ruimte, kost tijd en geld, en heeft impact op het landschap. We onderkennen de mogelijke consequenties van deze ambitie en we streven ernaar om de keuzes en afwegingen in de uitvoering steeds in lijn te laten zijn met de uitgangspunten en kaders uit deze Energiestrategie. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor het behoud van leefbaarheid, natuur en het landschap, zodat de energietransitie bijdraagt aan een toekomstbestendig Bergeijk.

Keuzes

De ambitie is de stip op de horizon waar we naartoe werken. De Energiestrategie beschrijft onze koers voor de komende jaren. Om deze ambitie te vertalen naar concrete projecten maken we strategische keuzes op basis van de energieopgave en de uitgangspunten. Dit doen we voor de thema's energiebesparing, warmte, energiesysteem, elektriciteit en mobiliteit. De keuzes richten zich op de periode tot en met 2030, maar geven ook een doorkijk naar 2050. Grotere veranderingen zoals de aanpassing van de energie-infrastructuur, het isoleren van de woningvoorraad en de opwek van hernieuwbare elektriciteit hebben een doorlooptijd van meerdere jaren. Daarom is het belangrijk om op de korte termijn (tot 2030) concrete stappen te zetten, maar hierbij rekening te houden met opgaven en ontwikkelingen op de langere termijn (na 2030).

Energiebesparing	Warmte	Energiesysteem	Elektriciteit	Mobiliteit
Energiebesparing is de basis van de energietransitie en we kiezen daarbij voor een actieve rol van de gemeente.	We geven prioriteit aan de warmtetransitie en zetten hier ambitieus op in.	We benutten lokaal opgewekte energie zo veel mogelijk.	We wekken onze elektriciteit zoveel mogelijk lokaal op met beschikbare technieken.	We faciliteren de autonome ontwikkeling richting elektrisch vervoer en duurzame mobiliteit.

Keuzes

Energiebesparing

Keuze: Energiebesparing is de basis van de energietransitie en we kiezen daarbij voor een actieve rol van de gemeente.

Een toekomstbestendig energiesysteem begint met minder verbruiken. Daarom zet de gemeente Bergeijk in op energiebesparing als basis van de energietransitie. Minder energieverbruik verlaagt de energielasten voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, vermindert de druk op het elektriciteitsnet en beperkt de behoefte aan nieuwe opwek en energie-infrastructuur. Energiebesparing is daarmee in veel gevallen een no-regret maatregel.

Energiebesparing vindt ook plaats zonder dat we hier als gemeente ons voor inspannen bijvoorbeeld doordat inwoners, bedrijven en organisaties verduurzamen. Naast deze autonome ontwikkeling willen we met gemeentelijk beleid en nieuwe projecten stimuleren dat er nog meer energie bespaard wordt.

Op dit moment ondersteunen we als gemeente onze inwoners bij het verduurzamen van hun woning. Daarnaast werken we samen met ondernemers aan duurzame en toekomstbestendige werklocaties en zijn we bezig met het verduurzamen van gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. Op al deze onderwerpen versterken we onze inzet. In het uitvoeringsprogramma bepalen we welke extra activiteiten we de komende jaren gaan uitvoeren.

Warmte

Keuze: We geven prioriteit aan de warmtetransitie en zetten hier ambitieus op in.

De warmtetransitie is de grootste opgave waar we als gemeente voor staan om onze ambitie te behalen. Dit betekent dat we hier in het uitvoeringsprogramma proportioneel meer middelen en capaciteit voor vrijmaken zodat we de komende jaren de warmtetransitie kunnen uitvoeren. De exacte keuzes hoe we de warmtetransitie vormgeven en waar we in de uitvoering mee aan de slag gaan, maken we in het warmteprogramma dat in 2027 wordt vastgesteld.

Totdat het warmteprogramma is vastgesteld stimuleren we onze inwoners om hun woningen te isoleren en om over te stappen op een hybride of elektrische warmtepomp met informatievoorziening, contact met de energiecoöperatie en een gemeentelijke subsidie op een warmtepomp. Daarnaast onderzoeken we de potentie van groengas als alternatief voor aardgas.

Keuzes

Energiesysteem

Keuze: We benutten lokaal opgewekte energie zo veel mogelijk.

De energie die we op dit moment opwekken bestaat voornamelijk uit zon op dak. Door energie te delen, bijvoorbeeld in de vorm van een energiegemeenschap of energy hub, kunnen we deze stroom binnen de gemeente uitwisselen en beter benutten. Voor nieuwe lokaal opgewekte energie is het uitgangspunt dat dit zoveel mogelijk, en bij voorkeur fysiek, wordt gekoppeld aan de lokale energievraag en/of lokaal wordt gedeeld. Hiermee ontlasten we het elektriciteitsnet, kunnen we nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken en borgen we lokaal profijt.

Keuze: We zetten in op delen van energie tussen inwoners, instellingen en bedrijven en overheid.

Met invoering van de Energiewet in 2026 is het mogelijk om energie te delen in de vorm van een energiegemeenschap. Als gemeente nemen wij een actieve rol in het verkennen van mogelijkheden voor energiegemeenschappen, het bij elkaar van brengen van partijen en het uitwerken van technische en financiële mogelijkheden. Ook zien we een rol als gemeente om samen met energiecoöperaties, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties één of meerdere energiegemeenschappen op te richten.

Keuze: We kiezen een integrale aanpak op basis van de energievoorziening om ontwikkelingen mogelijk te maken.

Netcongestie is een structureel probleem dat het realiseren van gemeentelijke opgaven zoals woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming belemmert. Om deze ontwikkelingen toch mogelijk te maken, is het wenselijk om nieuwe lokale opwek van elektriciteit uit zonne- en windenergie te combineren met energieopslag en te koppelen aan de energievraag.

Daarvoor moet de gemeente strategisch vooruitkijken en ontwikkelingen in samenhang op gebiedsniveau benaderen. We kijken daarbij niet alleen naar individuele projecten, maar brengen voor ontwikkelgebieden de toekomstige energievraag, mogelijkheden voor duurzame opwek, energieopslag en de beschikbare netcapaciteit in samenhang in beeld. Zo kunnen vraag en aanbod van energie beter op elkaar worden afgestemd en kan de gemeente Bergeijk toekomstbestendig blijven ontwikkelen.

Keuze: We maken slimme systeemkeuzes die bijdragen aan een betaalbare energievoorziening.

De verwachting is dat de energierekening voor inwoners en bedrijven de komende jaren zal stijgen. Dit komt onder andere door stijgende netbeheerderskosten en duurdere fossiele energie. De gemeente kan met systeemkeuzes zoals energie delen en het slim inrichten van het lokale energiesysteem bijdragen aan lagere maatschappelijke kosten en daarmee de stijging van de energierekening beperken.

Op individueel niveau kunnen we inwoners, bedrijven en instellingen helpen om te verduurzamen. Verduurzaming leidt op termijn tot lagere energiekosten dan wanneer niet wordt verduurzaamd. Daarbij richten we ons in het bijzonder op inwoners en bedrijven die niet de middelen hebben om deze investering zelfstandig te doen. Zo zorgen we ervoor dat ook voor hen de energierekening betaalbaar blijft.

Daarnaast kan lokaal opgewekte zonne- en windenergie bijdragen aan een betaalbare energievoorziening. Wanneer deze energie binnen de gemeente wordt benut, kunnen vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd. Dit draagt bij aan een efficiënter gebruik van de infrastructuur, lagere maatschappelijke kosten en meer mogelijkheden voor gunstige prijsafspraken. Zo kunnen inwoners en bedrijven profiteren van lokaal opgewekte energie.

Keuzes

Elektriciteit

Keuze: We wekken onze elektriciteit zoveel mogelijk lokaal op met beschikbare technieken.

Energie wordt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de gebruiker opgewekt en opgeslagen. Dit draagt bij aan een efficiënter en robuuster energiesysteem en helpt om piekbelasting en netcongestie te beperken. We gebruiken hiervoor beschikbare en marktrijpe technieken. Alleen hiermee kunnen we de benodigde opwek tegen acceptabele kosten realiseren. Elke techniek heeft nadelen; van de huidige beschikbare technieken kennen we de negatieve effecten en kunnen we hier rekening mee houden.

Keuze: De omvang en locatie van de opwek van hernieuwbare elektriciteit wordt bepaald door de beschikbare vraag en netcapaciteit.

Grootschalige zonne- en windprojecten zijn mogelijk in de gemeente Bergeijk, maar alleen in combinatie met lokale afname en passend in het energiesysteem. Bij keuzes voor duurzame opwek wordt rekening gehouden met de beschikbare netcapaciteit, ruimtelijke kwaliteit en de leefomgeving.

Voor kleinschalige opwek, met name zon op dak, geldt dat deze meestal moet passen binnen de bestaande aansluiting van gebouwen. Door afnemende financiële prikkels, zoals lagere vergoedingen voor teruglevering, wordt het minder aantrekkelijk om te investeren in zonnepanelen op daken. Tegelijkertijd blijft kleinschalige zon op dak een waardevolle manier om duurzame energie op te wekken. Door netcongestie en veranderende marktomstandigheden is het steeds belangrijker dat opwek wordt afgestemd op lokaal verbruik, opslag en de beschikbare netcapaciteit. Daarom kiest de gemeente ervoor om niet uitsluitend te sturen op het maximaliseren van de hoeveelheid zon op dak, maar op een integraal energiesysteem waarin opwek, verbruik en opslag zoveel mogelijk met elkaar in balans zijn. Binnen een gebiedsgerichte aanpak biedt kleinschalige opwek juist kansen in combinatie met warmteoplossingen, lokale vraag en energieopslag.

Keuzes

Keuze: Grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit wordt zorgvuldig ingepast in de omgeving en de lusten komen bij de omgeving terecht.

Grootschalige opwek van met name windenergie heeft een impact op het landschap en op omwonenden. Bij mogelijke ontwikkelingen maken we een weloverwogen keuze op basis van deze Energiestrategie, een zorgvuldig participatietraject, de voordelen die de ontwikkeling biedt en de mogelijke negatieve effecten. In principe is voor zonne-energie de zonneladder leidend: eerst op daken en gebouwen, daarna in bestaand bebouwd gebied en pas als laatste op land in het buitengebied. Grootschalige opwek is uitgesloten in natuurgebieden en moet altijd voldoen aan bovengemeentelijke wet- en regelgeving. We hebben een duidelijke voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik, bijvoorbeeld door het combineren van de opwek van zonne- en windenergie op een locatie of in combinatie met versterking van natuur of waterberging.

Elk project moet zorgvuldig landschappelijk worden ingepast. Dit betekent dat goed moet worden onderbouwd hoe het aansluit bij het landschap, cultuurhistorische waarden respecteert of versterkt en een bredere bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid in het gebied.

Naast een zorgvuldige ruimtelijke inpassing vinden we het belangrijk dat de omgeving meeprofiteert van ontwikkelingen voor duurzame energie. Daarom zetten we in op lokaal eigendom en zeggenschap. Nieuwe initiatieven streven daarom naar ten minste 50% lokaal eigendom, zodat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid hebben om mee te investeren en mede-eigenaar te worden van een project. Zo blijven een deel van de opbrengsten, zeggenschap en maatschappelijke meerwaarde in de lokale gemeenschap. De gemeente ziet voor zichzelf een actieve rol bij het mogelijk maken van lokaal eigendom, zeggenschap en profijt. Dat kan bijvoorbeeld door te investeren, deel te nemen in een energiegemeenschap, grondposities in te zetten of lokale initiatieven te ondersteunen.

Keuzes

Keuze: We zetten energieopslag gericht in om ontwikkelingen mogelijk te maken en netcongestie te verminderen.

Energieopslag kent verschillende vormen en verschillende toepassingen, variërend van thuisbatterijen en buurtbatterijen tot grootschalige energieopslagsystemen, en speelt met toenemende elektrificatie een steeds belangrijkere rol in het energiesysteem. Batterijopslag wordt daarbij steeds breder toegepast, terwijl oplossingen voor seizoensopslag nog beperkt beschikbaar zijn.

Als gemeente hebben we met name invloed op energieopslagsystemen (EOS) die een vergunning vragen. Via het vergunningsproces kunnen we toetsen of een initiatief voor een energieopslagsysteem voldoet aan onze voorwaarden voor ruimtelijke inpassing, toepassing en veiligheid. Grootschalige batterijsystemen die mogelijk netcongestie verergeren en voornamelijk worden ingezet voor handel op energiemarkten hebben niet onze voorkeur. Bij grootschalige energieopslagsystemen is het uitgangspunt dat deze ook meerwaarde bieden voor de omgeving, bijvoorbeeld door lokaal eigendom en zeggenschap.

Mobiliteit

Keuze: We faciliteren de autonome ontwikkeling richting elektrisch vervoer en duurzame mobiliteit.

De sector vervoer elektrificeert als een van de snelste sectoren in Nederland. Vanuit het Rijk zijn er verschillende regelingen die dit voor zowel personenvervoer als vrachtvervoer stimuleren. Als gemeente zien we het niet als onze rol om dit lokaal te versnellen. Wel is het belangrijk om te zorgen voor voldoende publieke laadinfrastructuur. We zetten de huidige aanpak voort. Daarnaast kijken we zorgvuldig naar grootschalige laadinfrastructuur zoals laadpleinen omdat deze een significante impact hebben op de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we rekening met mogelijkheden voor slim laden, zodat de belasting van het net zoveel mogelijk wordt beperkt.

Hoofdstuk 5

Onze koers de komende jaren

Onze koers de komende jaren

Bovenstaande keuzes per thema komen in de uitvoering in veel gevallen samen. Dit hoofdstuk vertaalt de uitgangspunten en keuzes naar de komende vier jaar. We beschrijven op hoofdlijnen hoe we werken aan het behalen van onze ambitie. Deze koers wordt in concrete projecten uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Energiestrategie 2027-2028. De uitvoering van de energietransitie in Bergeijk loopt langs twee sporen:

1 **Spoor 1: Energiebesparing en de warmtetransitie**
De basis van onze aanpak richting 2050

2 **Spoor 2: Het toekomstbestendig energiesysteem**
Slim omgaan met de capaciteit van het elektriciteitsnet

Spoor 1: Energiebesparing en de warmtetransitie

De grootste bijdrage aan het verminderen van de energievraag wordt de komende jaren geleverd door energiebesparing en de warmtetransitie. Daarom vormt dit spoor de basis van onze aanpak richting 2050.

De komende vier jaar gaan we verder aan de slag met energiebesparing. Onze rol is proactief en we willen inwoners en bedrijven zoveel mogelijk helpen energie te besparen. We blijven onze gemeentelijke subsidie voortzetten, breiden onze isolatie aanpak uit, en geven zelf het goede voorbeeld als gemeente door het verduurzamen van gemeentelijke en maatschappelijk vastgoed. Energiebesparing door isolatie wordt niet beperkt door netcongestie. Dit is daarom één van de activiteiten waarmee we de komende jaren resultaat kunnen behalen, waarbij we rekening houden met de wettelijke verplichtingen rondom natuurbescherming en de aanwezigheid van beschermde diersoorten in gebouwen.

Isolatie en energie besparen zullen in veel gevallen randvoorwaardelijk zijn voor de overstap op een (hybride) warmtepomp. In 2027 stellen we het warmteprogramma vast. Hierbij worden er keuzes gemaakt in welke wijk, buurt, of gebied welke alternatieve warmtetechniek de voorkeur heeft, en of we als gemeente met een gebiedsgerichte aanpak beginnen. Het perspectief is dat veel gebouwen en woningen op termijn overstappen op een (hybride) warmtepomp. Als gemeente helpen we bij deze keuze door bijvoorbeeld goede informatievoorziening, het beschikbaar stellen van financiële middelen en toegang tot een energiegids. De gemeente werkt hiervoor samen met de lokale energiecoöperatie.

De toename van warmtepompen zorgt voor verdere druk op het elektriciteitsnet, met name in de winter als er weinig aanbod is van zonnestroom. In gebieden waar we warmtepompen willen stimuleren moeten we nauwe afstemming hebben met de netbeheerder om dit mogelijk te maken. Tegelijkertijd onderzoeken we de potentie van groengas als aanvullend alternatief voor aardgas binnen de warmtetransitie.

Voor bedrijven, organisaties en instellingen is energiebesparing ook de eerste stap voor verduurzaming. Veel bedrijven zijn hier al mee bezig en voor grotere energiegebruikers geldt een energiebesparingsplicht. We handhaven deze plicht in samenwerking met de omgevingsdienst. Specifiek voor bedrijven zijn energiebesparingsvraagstukken en een toekomstbestendige warmtevoorziening onderdeel van een aanpak voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. De gemeente heeft hierbij een faciliterende rol.

Onze koers de komende jaren

Spoor 2: Het toekomstbestendig energiesysteem

Om het energiesysteem toekomstbestending te maken is het bovenal van belang om slim om te gaan met de huidige capaciteit van elektriciteitsnet. Netcongestie wordt veroorzaakt door piekmomenten van opwek en afname. Op veel momenten van de dag en in het jaar zijn er mogelijkheden om het elektriciteitsnet beter te benutten. Voor bedrijventerreinen kan dit bijvoorbeeld met samenwerking in energiehubs of door elektriciteitsverbruik te verplaatsen in de tijd, bijvoorbeeld door de toepassing van energieopslag. We verkennen deze mogelijkheden zodat bedrijven kunnen blijven verduurzamen en er mogelijk extra ruimte op het elektriciteitsnet vrijkomt voor economische groei.

In woonwijken worden vraag en aanbod voornamelijk bepaald door de verduurzamingskeuzes en gedrag van bewoners. Wanneer mensen kiezen voor elektrisch rijden, de overstap op een warmtepomp of het plaatsen van zonnepanelen, heeft dat impact op het elektriciteitsnet. Daarnaast zorgt de nieuwbouw van woningen, nieuwe voorzieningen of grootschalige renovaties ook voor een grotere elektriciteitsvraag op piekmomenten. Een deel van deze ontwikkelingen past binnen de bestaande aansluitingen, maar een groter deel zal meer piekbelasting veroorzaken en niet binnen de beschikbare netcapaciteit passen. Voor deze ontwikkelingen zullen passende oplossingen moeten worden gezocht. Daarom brengen we de verwachte knelpunten in kaart en werken we samen met de netbeheerder aan oplossingen. Daarbij stemmen we nieuwe ontwikkelingen af op de beschikbare energie-infrastructuur. Ons streven hierbij is om ontwikkelingen mogelijk te blijven maken en te zorgen dat inwoners kunnen blijven verduurzamen.

Naast het beter benutten van het elektriciteitsnet faciliteren we zoveel mogelijk in de uitbreiding van het net. We denken constructief mee met de netbeheerder, reserveren ruimte, en we geven proactief aan welke ontwikkelingen prioriteit hebben. Zo kan de netbeheerder de uitbreiding van het elektriciteitsnet afstemmen op onze behoefte. Bovendien zetten we ons in om ervoor te zorgen dat bepaalde uitbreidingen niet nodig zijn om zo maatschappelijke kosten te verminderen.

Met de elektrificatie van het energiesysteem stijgt de behoefte voor elektriciteit in de gemeente. De komende vier jaar leggen we de basis voor grootschalige duurzame opwek van energie. Daarbij richten we ons op zonne- en windenergie, omdat deze technieken beschikbaar zijn, op grote schaal kunnen worden toegepast en elkaar goed aanvullen in de energieopbrengst gedurende het jaar. Met name windenergie is waardevol, omdat het in de winter elektriciteit kan leveren voor bijvoorbeeld de elektriciteitsvraag van warmtepompen.

De ontwikkeling van grootschalige opwek van duurzame energie wordt beperkt door netcongestie. In veel gebieden is er namelijk geen mogelijkheid om terug te leveren op het elektriciteitsnet. Het uitgangspunt is daarom niet meer dat er zoveel mogelijk hernieuwbare elektriciteit opgewekt wordt. Het koppelen van opwekprojecten aan de lokale vraag is een randvoorwaarde voor de haalbaarheid van een project en de bijdrage aan het toekomstbestendige energiesysteem. De lokale vraag bestaat uit het huidige verbruik van inwoners, instellingen en bedrijven, maar kan ook bestaan uit nieuw verbruik dat wordt toegevoegd aan de gemeente. Bijvoorbeeld door nieuwbouw van woningen of ontwikkelingen van bedrijven of bedrijventerreinen.

De opgave is daarom om op gemeenteniveau te bepalen waar de koppeling tussen verbruik en aanbod van duurzame opwek het meest wenselijk is. Hiervoor maken we onze ruimtelijke plannen inzichtelijk in combinatie met het huidige en toekomstige energieverbruik. Zo ontstaat een beeld waar de vraag en aanbod nu en de toekomst op elkaar aansluiten en waar niet. Dit geeft een basis om stappen te zetten naar concrete duurzame opwek projecten.

Onze koers de komende jaren

We maken de keuzes, onderzoeken en afwegingen rondom de ontwikkeling van het energiesysteem inzichtelijk voor inwoners en ondernemers. Zo maken we duidelijk welke ontwikkelingen invloed hebben op het energiesysteem, welke alternatieven zijn onderzocht en waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. Hiermee vergroten we het inzicht in de energieopgave van Bergeijk en versterken we het begrip voor de gemaakte afwegingen en het vertrouwen in het besluitvormingsproces.

Randvoorwaarden voor nieuwe opwek

Voor nieuwe ontwikkelingen voor duurzame energieopwekking stelt deze Energiestrategie enkele randvoorwaarden. Een belangrijk uitgangspunt is dat nieuwe projecten niet alleen bijdragen aan de lokale energievoorziening, maar ook lokaal profijt en maatschappelijke meerwaarde opleveren. Hiervoor is lokaal eigenaarschap en/of zeggenschap over energie-installaties en energieopslag van belang. Dit vergroot de mogelijkheden om lokaal opgewekte energie via bijvoorbeeld een energiegemeenschap of energiehub tegen een lokaal bepaalde prijs ten goede te laten komen aan inwoners en bedrijven. Hiervoor is het van belang dat lokale en waar mogelijk publieke partijen investeren in de ontwikkeling en financiering van projecten. De gemeente onderkent het belang hiervan en houdt de mogelijkheid open om, samen met andere partijen, een actieve rol te vervullen bij de ontwikkeling of financiering van initiatieven, en haar grondposities hierbij te benutten.

Grootschalige duurzame opwek die lokaal elektriciteit levert en voor lokaal profijt zorgt, dient zorgvuldig te worden ingepast in de omgeving. De gemeente hecht grote waarde aan de leefbaarheid van dorpen, een gezonde leefomgeving, de kwaliteit van het landschap en de versterking van natuur. Bij mogelijke ontwikkelingen brengen we daarom de gevolgen voor gezondheid, leefbaarheid, natuur, water, landschap en cultuurhistorische waarden zorgvuldig in beeld en betrekken we deze nadrukkelijk bij de besluitvorming. We zorgen voor een zorgvuldige ruimtelijke en landschappelijke inpassing, houden voldoende afstand tot omwonenden en zorgen dat projecten passen bij de kenmerken en identiteit van het gebied. Daarbij streven we naar een aantoonbare meerwaarde voor de omgeving, bijvoorbeeld door natuurversterking, waterberging of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Omwonenden en inwoners worden tijdig betrokken bij de ontwikkeling en denken mee over de inrichting van projecten en de wijze waarop lokaal profijt wordt gerealiseerd.

Deze randvoorwaarden gelden voor nieuwe ontwikkelingen op initiatief van de gemeente. De Energiestrategie vormt echter ook een strategisch kader voor de gemeentelijke positie en rol bij ontwikkelingen van andere overheden of marktpartijen. Ook dan vindt de gemeente het belangrijk dat deze uitgangspunten worden toegepast. Daarom zet de gemeente zich actief in om invloed uit te oefenen op deze ontwikkelingen. Concreet heeft de gemeente te maken met de ontwikkeling van grootschalige zonne- en windenergie in het zoekgebied Bergeijk Zuid-West (de Pielis). De provincie Noord-Brabant voert hierbij de regie vanuit het regionale en provinciale belang. De uitgangspunten, keuzes en ambitie uit deze Energiestrategie geven aanleiding om binnen dit proces een actieve rol te vervullen en regie te organiseren. De gemeente zet zich ervoor in dat een eventuele ontwikkeling aansluit bij de uitgangspunten en keuzes uit de Energiestrategie. Dat betekent dat wordt gestuurd op een koppeling met de lokale energiebehoefte, een zorgvuldige landschappelijke inpassing en lokaal profijt in de vorm van financiële opbrengsten, energiedelen, lokaal eigendom of andere vormen van maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving.

Onze koers de komende jaren

Daarom onderzoekt de gemeente welke rol zij hierin kan innemen en welke instrumenten beschikbaar zijn om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling. Daarbij kijkt de gemeente nadrukkelijk naar mogelijkheden om zelf een actieve positie in te nemen, bijvoorbeeld via haar grondposities in het gebied of door met een energiegemeenschap initiatief te nemen voor een ontwikkeling. Het doel is om ervoor te zorgen dat een eventuele ontwikkeling in de Pielis niet alleen bijdraagt aan provinciale en nationale doelen, maar vooral aan de ambities en belangen van Bergeijk.

De bovenstaande koers op de twee sporen vormt de eerste stap in het streven om in 2050 energieneutraal te zijn. Daarbij houden we oog voor de samenhang tussen energiebesparing, warmtetransitie, netcapaciteit, lokale opwek van energie en ruimtelijke kwaliteit. Deze koers wordt concreet uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Energiestrategie 2027-2028. Hierin zijn alle activiteiten voor de komende twee jaar opgenomen die voortvloeien uit de uitgangspunten, keuzes en ambities van deze Energiestrategie. Per activiteit is tevens een inschatting gemaakt van de benodigde capaciteit en middelen.

Hoofdstuk 6

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie

De energietransitie ontwikkelt zich snel. Technologische innovaties, wijzigingen in wet- en regelgeving en ontwikkelingen in het energiesysteem kunnen invloed hebben op de keuzes die in deze Energiestrategie zijn gemaakt. Daarom kiezen we voor een strategie met een looptijd van vier jaar en werken we met tweejaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Op deze manier kunnen we tijdig inspelen op nieuwe ontwikkelingen en waar nodig onze aanpak aanpassen. Het is bijvoorbeeld nog maar enkele jaren geleden dat netcongestie een bepalende factor werd voor ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Ook wet- en regelgeving rondom salderen en hybride warmtepompen is in korte tijd gewijzigd. Daarnaast gaan technologische ontwikkelingen soms snel, bijvoorbeeld op het gebied van energieopslag, batterijsystemen, elektrisch vervoer en nieuwe technieken voor duurzame energieopwekking en warmtevoorziening. Door regelmatig te evalueren en bij te sturen blijft deze Energiestrategie aansluiten bij de praktijk van dat moment.

Monitoring en evaluatie zijn belangrijk om inzicht te houden in de voortgang van de energietransitie en de uitvoering van deze Energiestrategie. Daarbij monitoren we onder andere het energieverbruik, de ontwikkeling van duurzame energieopwekking, de voortgang van de warmtetransitie, ontwikkelingen in de netcapaciteit en veranderingen in wet- en regelgeving. In het verleden gebeurde dit via een tweejaarlijkse rapportage aan de gemeenteraad binnen het Uitvoeringsprogramma BErgeijkENERGY. Als onderdeel van deze Energiestrategie verkennen we samen met college en raad welke informatie nodig is om goed inzicht te houden in de voortgang en de uitvoering van de Energiestrategie. Op basis daarvan werken we een passende monitorings- en rapportagestructuur uit. Deze kan bestaan uit periodieke rapportages, een digitaal dashboard of een combinatie van beide.

Wanneer monitoring of evaluatie aanleiding geeft om keuzes, prioriteiten of projecten aan te passen, verwerken we dit in een volgend uitvoeringsprogramma of een actualisatie van de Energiestrategie. Deze worden ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. De financiële voortgang van het Uitvoeringsprogramma Energiestrategie wordt gevolgd en verantwoord via de reguliere financiële cyclus van de gemeente.

Bijlagen

1 **Rapportage energiedoelstelling gemeente Bergeijk**
Stantec

2 **Onderzoeksverslag Energiestrategie Bergeijk**
Afdeling Buitengewone Zaken

3 **Resultaten van een inwonersraadpleging over de toekomst van energie in Bergeijk**
Populytics

4 **Participatieverslag Inloopsessies Uitgangspunten Energiestrategie**